

INSTITUT = ESCOLA

Revista de l'Institut-Escola de
la Generalitat. — Palau del Gover-
nador. — Parc de la Ciutadella.

6

BUTLLETÍ MENSUAL
Any I. — Número corresponent al
mes d'octubre. — Barcelona, 1932.

RETORN

32

Per l'octubre, en anar-se'n les orenetes, han tornat a l'Institut-Escola els nostres estimats alumnes: han tornat alegres i entusiastes, desitjosos d'emprendre de nou la tasca abandonada. No del tot abandonada, però. És amb vivíssima satisfacció i amb prevista sorpresa que els professors han revisat els excel·lents treballs de vacances. La mineralogia, la petrografia, la botànica, la geografia, l'etnografia han mantingut desperta durant l'estiu l'atenció dels nostres estudiants, i sobre d'elles ens han portat interessants dades: fòssils, pedres, herbes, fotografies, dibuixos, descripcions, que han passat a engruixir els nostres museus i arxius, on constituïran una excel·lent documentació i serviran de fites en la història de l'Institut-Escola.

Han tornat els escolars al treball d'hivern amb poderosa embranzida. I en cercar els antics llocs s'han trobat amb unes aules noves i lluminoses que semblen obertes damunt més amples horitzons i plenes d'un ambient més clar.

Però als nostres antics alumnes els cau ara, damunt la seva pròpia tasca, una altra de més feixuga i més delicada: la de l'exemplaritat respecte al nombrós estol dels ingressats de nou, als quals cal incorporar en la nostra institució amb premura i amb fermesa. Davant per davant de l'allau de la gent nova, seria flac i minso tot l'esforç del professorat, si no contéssim des d'ara amb la voluntària, decidida, coratjosa i efusiva cooperació dels nostres antics alumnes.

I és un goig inefable poder anomenar així, "antics alumnes", els que han passat fins ara mig any curt al costat nostre.

L'alingüisme

Una festa en recordança del centenari d'un químic català — Martí d'Ardenya — em va donar ocasió a fixar-me en la tragèdia dels catalans educats en l'escola castellana a Catalunya: testimoniatge cabdal d'aquesta tragèdia és el mateix Martí, el qual s'expressa o en un castellà deficientíssim o en un català decadent: ell parla en català; ell viu en català; però a l'escola li han ensenyat, malament, el castellà, i en aquest castellà, defectuós i convencional, redacta fins les més senzilles notes de laboratori.

Martí, home de ciència al cap i a la fi, no s'adona de la seva tragèdia literària. Qui se n'adona, en canvi, és aquell excellent poeta — el més gran poeta que la terra catalana ha donat a la llengua castellana — del qual l'any que ve festejarem també el centenari: Manuel de Cabanyes. En el pròleg de "Preludios de mi lira" es condol llastimosament de veure's obligat a emprar, per a la seva producció poètica, una llengua que ha tingut d'aprendre com si fos una llengua estrangera. ¿Per què no se li acut aquesta definitiva solució: emprar la llengua catalana? Perquè la que ell posseeix, i viu, i en la qual

broda els millors motius de la seva vida, és una llengua inculta, malejada, impresentable.

Aquesta és l'enorme tragèdia que ha planat durant algunes centúries damunt els catalans a Catalunya. La inutilitat de la llengua pròpia no podia ésser compensada pel coneixement d'una llengua estrangera. El pretès bilingüisme era sols la màscara d'un profund i deplorable alingüisme. I en les persones més cultes la tragèdia encara era més greu: podien emprar mitjanament, presentablement, potser totes les llengües europees: totes, menys la pròpia.

D'aquí l'enorme transcendència de l'actual moment. D'aquí la justesa de l'hora en què es va crear l'Institut-Escola. D'aquí la migradesa de tots els temors que l'ensenyament a base de català pugui perjudicar els coneixements lingüístics de l'alumne.

Tindran així els nostres alumnes una llengua presentable; tindran un bon coneixement de la llengua pròpia. I no sofriràn més la centenària tragèdia lingüística de Catalunya.

JOSEP ESTALELLA

Director de l'Institut-Escola

DIRECTRIUS

En rebre els nostres escolars, després de les vacances, s'ha invitat els alumnes del "Puigmal" a optar per un dels idiomes anglès o alemany per a començar-ne l'estudi.

En efecte: dins el nostre pla, és al tercer any que cal iniciar l'estudi d'un d'aquests idiomes. Per això, un cop realitzada pel novembre la revisió dels grups, caldrà que el "Puigmal" es dediqui a l'estudi d'aquests idiomes.

S'ha discutit molt respecte la conveniència d'anticipar aquests estudis, iniciar-los ja el primer any de batxillerat; i se'ns ha citat el precedent de l'Institut-Escola de Madrid. Però cal recordar que allí, l'estudi del francès ha estat introduït ja en els graus

preparatoris de l'Institut-Escola i el seu coneixement és obligat per a l'ingrés als estudis del batxillerat. Ara, a Barcelona, passarem uns anys de transició, semblants als que es passen a Madrid durant els primers temps d'existència d'aquell Institut-Escola. També a Madrid, aleshores, com ara a Barcelona, es començava l'estudi dels idiomes anglès i alemany al tercer any. Semblava, com ara ens sembla a Barcelona, que no era prou convenient recarregar l'estudiant amb l'estudi simultani de dues llengües estrangeres. És clar que això es discutible, però es podria provar de resoldre-ho com allí es resolgué: incorporant l'estudi del francès a la primera ensenyança.

ORGANITZACIÓ

La urgent ampliació de l'Institut-Escola, deguda al nombre extraordinari d'alumnes que aquest any s'han matriculat, no ha pogut ésser acabada encara. Per tal d'aixoplugar els alumnes amb el menor retard possible, així que es van poder habilitar cinc sales van ésser cridats dos grups d'ensenyament primari i tres de batxillerat. Al cap d'alguns dies, habilitada una altra sala, va ésser cridat un nou grup de batxillerat. Ara tenim a punt d'ésser acabades mitja dotzena de sales, en les

quals podrem admetre gairebé tota la matrícula pendent.

Fet i fet, aquesta admissió gradual de la nova població escolar ha facilitat la tasca. Tota la nova massa, tan quantiosa, incorporada d'un cop, hauria pogut ofegar el llevat, representat pels alumnes del curs passat. Ara, introduïda de mica en mica, es deixa sentir la influència de l'antiga llavor, i els nous alumnes s'adapten amb una rapidesa sorprenedora a les maneres nostres i al nostre esperit.

Notes sobre l'ensenyament de la Història

per Enric BAGUÉ

Fins ara l'obra de divulgació dels nostres escriptors medievals, que amb tant d'encert ha vingut realitzant l'Editorial Barcino, deixava resolta, de moment, l'única cosa que hi havia a fer amb la nostra literatura antiga: donar-la a conèixer entre nosaltres i fora de nosaltres i proporcionar uns textos que, mentre no apareguessin les edicions crítiques, poguessin ésser utilitzats per al seu estudi.

Ara, crec que ha arribat l'hora de treure'n un major rendiment, vull dir d'aprofitar-ne el conjunt d'experiències educatives, literàries i històriques, per a informar la instrucció de la nostra joventut sobre unes bases d'espiritualitat autòctona. Remarquem que estem lluny de preconitzar una formació nacionalista tancada. Si és sempre equivocada aquesta per allò que enclou de parcial i de fragmentari en la concepció de la vida humana, molta més gravetat té en l'estudi de la història, perquè difícilment cap episodi de la vida de la humanitat no deixa de tenir la seva contrapartida, i la visió exclusiva del món a través de les nostres coses ens portaria no sols al desconeixement del món, sinó, com una penitència, al desconeixement de nosaltres mateixos.

No són lluny encara els temps en què dins els llibres de text que ens servia l'ensenyament oficial, Espanya era una víctima innocent flagel·lada per un seguit de monstres que se li acarnissaven al damunt. La nostra rèplica a aquesta ideologia absurda consistia a demanar als deïxebles si creien que eren gent suau i dolça els expedicionaris d'Amèrica, els soldats de Flandes, els almogàvers, els mercenaris de Carles d'Anjou... I és que tot grup humà, si ha fet grans coses, té en el seu compte grans falles, i la història, per trist que sigui confessar-ho, s'ha fet amb el dolor de moltes generacions.

En parlar, doncs, d'una formació basada en l'esperit autòcton, vull dir simplement aquella línia segura entorn de la qual teixir la complicada trama de la vida del conjunt que pertany al mateix grup de civilització, la qual línia per als catalans, almenys en l'Edat Mitjana, ha d'ésser necessàriament la nostra història. Hi ha pobles especialment privilegiats en aquest aspecte per la seva posició, gairebé constant, de centre social, polític, cultural, durant un llarg període de la història, típicament França, però n'hi ha d'altres que sense

haver tingut un paper preponderant, almenys amb una certa permanència, han seguit de prop els grans corrents de la civilització i n'han rebut directament les influències, com succeeix amb Catalunya durant un llarg període que podem prendre des de la colonització grega i la conquesta romana fins al Renaixement i encara, després, cada vegada amb més intensitat, des que el Romanticisme i la Renaixença tornen a incorporar-nos a poc a poc a la marxa del món. L'estudi històric bastit entorn de pobles com el nostre és tal vegada menys exposat a deformacions que el que podríem obtenir amb d'altres més brillants, més representatius i amb una personalitat més destacada, però que ofereixen una evolució al marge de la trajectòria del grup de civilització al qual pertanyen.

Notem, una vegada més, que tot això no suposa que ens imposem *a priori* cap limitació. Si l'estudi de la història té un paper (més o menys important, no és l'hora d'escatir-ho) en l'obra de formació de l'esperit iniciada en l'ensenyament primari i que hem de portar fins al resultat *home* en el seu sentit més excels a través de l'ensenyament secundari, cap cosa no ens ofereix un contingut humà més profund, cap laboratori no és més adequat per a tota mena d'experiències que aquell que ens ofereixen les característiques constants del nostre poble responen a cada problema, a cada situació que la vida humana li ha plantejat.

Establert això, aconseguit aquest fons d'experiència, donem a l'estudi històric tota l'extensió en el temps i en l'espai, tota la profunditat que vulguem; tindrem per endavant un fons de consciència aconseguit a força de penetrar en la carn viva de nosaltres mateixos que ens farà més segurs i més justos en el coneixement dels altres.

Un cicle sobre paisatge

per Guillem DÍAZ-PLAJA

Pertoca al professor de Literatura no solament la formació de la sensibilitat de l'alumne, sinó l'ordenació de les diverses sensacions que arriben al seu esperit. La noció d'art independent es fa cada dia més difícil. Cada vegada és més imprecisa la noció d'història literària o d'història de la pintura; individualitzar aquestes matèries suposa atomitzar esforços i bifurcar atencions. La divisió, necessària per a l'estudi, cal fer-la no pas en sentit de divisió de matèries, sinó en un sentit cronològic. Agrupar per períodes generals de temps totes les manifestacions de l'esforç de l'esperit humà que reben el nom de Cultura — Cultura Prehistòrica, Antiga, Medieval, del Renaixement, etc.

La tendència, doncs, a substituir per la història de la Cultura les històries parcials de les seves manifestacions ens dóna la posició a adoptar en qualsevol organització no adient amb aquesta tendència. Fer veure a l'alumne la relació que hi ha entre les diverses arts; ensenyar com cada canvi, que procedeix del concepte woelffinià de "fadiga", repercuteix en totes les manifestacions de l'esperit; remarcar com, per exemple, el barroc de l'arquitectura té correspondències paral·leles en l'escultura, en la música, en la literatura, en la jardineria, en la moda i en totes les altres manifestacions de l'esperit, constituirà sempre una tasca de primer ordre per al professor d'aquestes matèries.

Per altra banda donar a l'alumne la noció que una mateixa cosa pot suggerir indistintament l'artista líric i el plàstic, que ens donaran una interpretació personal que serà fruit de desdoblaments successius d'una mateixa cosa.

Per exemple, el paisatge. Ha estat assajat un cicle de classes sobre la interpretació del paisatge. El paisatge literari — la terra alicantina vista per Gabriel Miró; la costa catalana vista per Joaquim Ruyra; la Castella nua vista per Azorín; l'Andalusia de Juan Ramón Jiménez; la Palestina descrita per Mossèn Jacint Verdaguer. Aquests paisatges, llegits i comentats a la classe, han estat posats enfront de paisatges musicals, fets arribar en discos de gramola, paisatges on s'hi barregen elements directes — cant d'ocells, fressa de vent — i elements d'interpretació descriptiva. Finalment aquests dos paisatges han estat comparats al paisatge pictòric que els alumnes han pogut observar en el Museu de Belles Arts.

És aquest darrer paisatge que pedagògicament interessa situar el primer, davant dels ulls de l'alumne, perquè la realitat hi és abocada d'una manera directa i primària. Les formes es corresponen en línies generals, i res no hi ha que arribi a l'observador per altre camí que pel del sentit visual. En l'exemple de la música, el professor pot fer observar com al costat de la interpretació directa hi ha fragments on la realitat no és copiada, sinó *suggestida*. I, finalment, s'arriba al paisatge literari, que és tot ell obra de *suggestió*. Cap element del paisatge literari no ens colpeix per contacte directe amb la forma, el so i el perfum, sinó que ens arriba per un joc intel·lectual d'associació de paraules i conceptes. Per això precisament el paisatge literari, si bé és el més imprecís, és el que pot assolir una més alta qualitat poètica i altrament pot donar-nos una noció *completa* que suggestioni tots els nostres sentits, a diferència del paisatge plàstic o musical, que ens parla, directament, és cert, però solament a un sentit, i d'una manera aïllada.

NOTICIARI

LES OBRES DE L'INSTITUT-ESCOLA

L'ampliació de grups que ha sofert la nostra institució, en desenvolupament progressiu, ha fet necessària una renovació i adaptació del nostre local a les nostres necessitats. Ha finit ja la primera part de les obres que ha donat com a resultat l'habilitació de tot el primer pis per a la tasca escolar. Les sis aules existents han estat augmentades amb les tres de l'ala Est, en immillorables condicions de capacitat i ventilació. Al mateix temps continuen activament la reforma i adaptació de la planta baixa, on s'organitzaran dues aules de laboratori, una d'ensenyament domèstic i una d'obra; dos vestidors, dos departaments de dutxes i deu aules que aniran servint a mesura que vagin incorporant-se nous grups a l'Institut-Escola.

TREBALLS DE VACANCES

Una de les coses que es fan més remarcables en el recomençament de les tasques de l'Institut-Escola és la col·lecció de treballs de vacances redactats pels nostres alumnes. Per bé que no han ingressat encara en la seva totalitat en el nostre arxiu, podem dir des d'ara que constitueixen un índex ben apreciable de l'esperit d'inquietud i de la passió de curiositat que l'Institut-Escola fa vius en els seus assidus. Aquests treballs són, la majoria d'ells, monografies dels llocs on els

alumnes han passat llurs vacances estivals. S'hi fan estudis de botànica, geologia, geografia i arqueologia molt interessants, com ja hem dit abans.

AMPLIACIÓ DE LA BIBLIOTECA

La incorporació dels nous grups ens ha obligat a una ampliació de la nostra biblioteca escolar, que sofreix importants canvis d'organització, augmentant-se els llibres de caràcter formatiu exclusius per als alumnes dels grups superiors.

— Agraïm molt a la Casa Gallach la tramesa d'uns volums d'Història Natural que edita en els seus tallers i que són d'un gran interès pedagògic.

«ORIGENS DEL GARONA O ORIGENS DE L'ESSERA?»

El curs passat, a les classes de Geografia del grup "Puigmal", va tractar-se un dia del problema dels aigualluts al peu de la Maladetta: desaparició d'aigua que ha vingut preocupant secularment a geògrafs i excursionistes.

Aquell dia, els nostres novells geògrafs puigmalencs sentiren la fiblada de l'entusiasme i l'heroisme, i desitjaren esdevenir coratjosos emprenedors i solucionadors del problema. Projectaren portar a cap aquest any l'aventura, i demanar els auxilis que per a executar-la calgués.

Quan el dilluns, dia 17, el Dr. Faura, en la inauguració de curs de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, donà a l'Associació d'Enginyers la seva conferència sobre "Orígens del Garona o orígens de l'Éssera?", els del grup "Puigmal" manifestaren el desig d'assistir-hi. I una nombrosa representació dels nostres puigmalencs escoltà atentament la detallada exposició del problema i la solució aconseguida, si és no és barroerament, per M. Norbert Casteret, l'estiu de 1931.

Ho escoltaren atentament, però amb un deix de decepció. Talment com si els haguessin pres de les mans el projecte i el coratge. I en acabar, en la lluíssor dels ulls d'aquells nois i d'aquelles noies hom podia llegir-hi la idea arriscada que els semblava que ells ho haurien fet més bé.

NOVES D'ALEMANYA

Continuem rebent dels nostres hostes hamburguesos, incorporats aquest estiu a les classes de l'Institut-Escola, les més afalagadores notícies. El professor Kaerner, director de l'expedició, ha parlat de les nostres institucions davant de públics nombrosos, al *Club Espanyol de catedràtics hamburguesos*, al *Centre de catedràtics neofilòlegs*, als *Amics de l'Institut Ibero-america d'Hamburg* i al *Seminari Romànic*. "A tot arreu — ens diu l'esmentat professor — ha estat valorat l'esforç que els elements de l'Institut-Escola han fet envers nosaltres."

"Sempre en aquestes ocasions — afegeix — és un deure meu declarar que l'èxit del nostre viatge neix solament de la incomparable hospitalitat barcelonina, de la magnífica col·laboració dels diversos centres de la municipalitat i sobretot del fervor i l'entusiasme del professorat de l'Institut-Escola."

Agraïm al professor Kaerner les falagueres paraules que ens dedica i l'exaltació de les coses nostres que amb tant d'entusiasme porta a cap.

EXCURSIONS

Mentre aquest número és en premsa, el grup *Puigmal* és a Santa Fe del Montseny realitzant pràctiques de muntanya que ressenyarem en el nostre pròxim número.

ANECDOTARI DE L'INSTITUT-ESCOLA

Desitgem intercalar dins el noticiari de l'Institut-Escola el seu anecdotari. N'ha estat pròdig, d'anècdotes, el curs passat: l'aranya del grup *Montnegre*, les reinetes del grup *Montseny*, els esclops del grup *Canigó*, el gerro trencat del grup *Puigmal*, són episodis remarcables de la vida de l'Institut-Escola. I no són més que escasses mostres de la profusa munió amb què s'han presentat els bells incidents. Creiem que no convé deixar-los oblidar; ells formaran potser la part més fina, si no la més transcendent, de la nostra història.

El miratge a l'Institut-Escola. — Un dels darrers dies de curs, en l'ampla barana del terrat de l'Institut-Escola, en Joan Ribera (del grup *Montseny*) va descobrir un bell cas de miratge. N'emprengué l'estudi pel seu compte el grup *Puigmal*, i en poca estona trobà la manera de veure la imatge reflectida d'un objecte. En les condicions del sol de Barcelona, i amb les exigües dimensions de la barana, calia que l'objecte fos ben baix i de forma ben marcada. Assolit això, no calgué gaire esforç per imaginar l'am-

plificació de l'efecte fins a les proporcions del miratge dels deserts.

De l'excursió al Montseny. — Els dies de maig passats al Montseny foren plujosos i emboirats. Però no deixaren de tenir estones de sol, i tot: boires, sol i pluja, ho aprofitaren els nois per fer-ne objecte d'observació i estudi.

En arribar al collet de les Agudes un espectacle meravellós va sorprendre l'alegre estol: tota Catalunya estava coberta d'una capa d'espessos núvols, i només n'emergien la carena de l'Ho-

me i les Agudes, i més enllà el Matagalls. En Jaume Rossell (del *Puigmal*) en va treure una fotografia força encertada. En Joan Planas (del grup *Montseny*) en va fer la següent descripció:

“Els núvols semblaven talment una mar d'escuma, el Matagalls una illa deserta al mig d'aquella mar immensa, les Agudes, aquell pic tan alt on estàvem nosaltres, un enorme vaixell on navegaven uns naufragats perduts al mig d'aquella mar immensa que recobraven l'alegria en veure aquella illa...”

L'INSTITUT-ESCOLA I LA PREMSA

L'excés d'original de caràcter urgent va fer impossible la publicació d'aquests retalls de premsa que reproduïm perquè ens semblen de general interès:

L'Opinió, del dia 18 d'agost, amb motiu de la celebració del Sisè Congrés Internacional d'Educació, de Niça, publica un interview amb el nostre Director, Dr. Estalella, del qual extraïem els fragments més significatius:

“L'expedició fou gairebé improvisada i aquesta fou una de les causes que la labor de la representació catalana no rendís el que podria rendir d'haver-se pogut preparar les coses amb temps suficient. Així i tot, com veureu, la tasca duta a terme pels nostres representants fou una tasca ben positiva i de resultats força remarcables.

Aquest Congrés suara celebrat a Niça es el sisè que organitza l'“Associació Internacional d'Educació Nova”. En aquesta ocasió s'han aplegat a Niça uns dos mil congressistes de totes les parts del món.

Les tasques del Congrés duraren des del dia 29 de juliol al 12 d'agost, i es

tocaren una infinitat i diversitat de temes realment extraordinària. La Delegació catalana es trobà de bell antuvi amb la dificultat que el programa ja estava editat, i, per tant, no era possible incloure en l'ordre de treballs, els temes que als nostres amics interessava exposar.

La tenacitat dels catalans i la bona disposició dels dirigents del Congrés solventaren aquesta dificultat.

Els professors catalans portaven amb ells una quantitat de material en el qual hi figurava tot el que ha vingut publicant l'Ajuntament de la nostra ciutat referent a cultura. Amb aquest material es bastí una Exposició que fou visitadíssima. L'Ajuntament havia tingut el bon encert de fer una edició especial d'un llibre en el qual s'hi detallava l'obra cultural del Municipi de Barcelona. Aquest llibre es repartí gratuïtament a tots els congressistes, resultant una propaganda eficaçíssima que serví per a posar de relleu el grau d'organització a què han arribat les nostres institucions culturals.

Cal observar que aquesta Exposició

fou l'única que representava l'obra cultural peninsular, car els representants de Madrid que assistiren al Congrés, no anaven preparats. La delegació catalana, per tal de subsanar en el que fos possible aquesta deficiència, posà el següent títol a l'exposició: "República Espanyola", i dessota, "Catalunya".

El material d'aquesta Exposició, un cop acabades les tasques el Congrés, fou cedit una part a l'"Associació Internacional de la Nova Educació" i l'altra part al "Licée de Niça, on havia tingut lloc l'Exposició.

La majoria de països havien exposat treballs escolars realitzats pels alumnes, lamentant-se el senyor Estalella i amb ell els seus companys, que la manca de temps no els permetés organitzar una Exposició dels treballs dels nostres alumnes, puix que — diu el senyor Estalella — no solament hauríem fet un paper lluit, sinó un paper preponderant...

Convindria que els nostres professors deixessin de banda llur excessiva modestia i comprenguessin que la seva labor educativa és avui comparable a la millor que es pugui donar a l'estranger.

Interrogat sobre aquest punt, el Dr. Estalella ens digué: Per tot el que hem pogut veure en aquest Congrés importantíssim, us puc afirmar que Catalunya, culturalment parlant, va pel bon camí. La labor pedagògica dels professors catalans està ben orientada; cal només la superació de l'esforç, millor dit, cal superar la labor actual, i els resultats no tardaran a veure's manifestats.

La tasca que ve desenrotllant la Generalitat de Catalunya i el Municipi de Barcelona no passa desapercebuda. Entre els directors del Congrés hem trobat professors que estaven exactament informats dels nostres projectes i de les nostres obres, i això és realment encoratjador.

Comentant l'expansió de la cultura catalana, el Dr. Estalella ens posà de manifest una lletra del Dr. Kaerner, Director del Grup d'estudiants de segona ensenyança d'Hamburg, que estigueren a Barcelona durant un mes. En aquesta lletra, el Dr. Kaerner demostra l'agraïment d'ell i dels seus alumnes per totes les atencions que reberen durant la seva estança, i diu al Dr. Estalella: "Per-

doneu que aquesta lletra vagi escrita en castellà; no domino prou bé el català per a escriure'l; però feu-me el favor d'emprar la vostra llengua quan em contesteu, puix que tinc el més viu interès a dominar el vostre bell idioma."

* * *

La Publicitat ha inserit recentment un article del professor del nostre Institut-Escola Sr. Candel Vila, titulat "Sobre l'ensenyament de la Història Natural a l'"Institut-Escola", que avui reproduïm, ja que tampoc no ens fou possible de fer-ho en el número anterior:

"Des del Butlletí de l'Institut-Escola i davant les diferents persones que ens han honorat en visitar les nostres classes, hem explicat amb tota mena de detalls les nostres idees sobre l'ensenyament de les ciències de la naturalesa. Un dels principals desideratums de les assemblees internacionals de professors de l'ensenyament secundari ha estat l'adaptació dels principis de l'escola activa i l'aprofitament del dibuix, com a medi d'expressió gairebé exclusiu, a l'esmentat grau de l'ensenyament. En aquest sentit hem orientat les nostres activitats durant el curs passat, la durada del qual si bé ha estat molt curta ha permès desenrotllar un treball força intens i ple de suggerències profitoses.

Amb el fi de que les nostres experiències puguin assolir una major difusió hem cregut convenient donar-les a conèixer. Per damunt de l'interès informatiu d'aquestes ratlles està la possibilitat de que elles puguin desvetllar suggestions, comentaris o crítiques d'un indubtable aprofitament de part nostra. És la primera vegada que hom arriba a organitzar un ensenyament secundari en català. Tots estem animats del millor desig que la nostra tasca pugui tenir, ultra la deguda divulgació, la col·laboració de tots els juristes i de totes les persones interessades en els problemes de l'ensenyament secundari, problemes que en aquests moments són objecte d'una renovació acurada i d'una discussió formidable arreu del món civilitzat.

"Per això — ha dit el doctor Estalella — hi rebem sempre amb agraiement les visites dels homes de bona voluntat i escoltem atentament totes les observacions

que vulguin fer-nos. I no els demanem aplaudiments, mes sí l'afany de comprensió, l'advertiment perfeccionador, el consell encoratjador, l'encaixada amiga."

* * *

Una sistematització enutjosa i una nomenclatura complicada ombrejaven sovint el panorama de la Naturalesa en les interpretacions liceals del temps de la nostra infància. Aquest mètode tenia el seriós inconvenient que tractava els éssers naturals amb un criteri massa tancat i la nostra ciència esdevenia així com el catàleg d'un museu. La memòria dels infants venia carregada inútilment amb els noms i les classificacions que, a judici llur, havien inventat els naturalistes professionals per a complicar-los l'existència.

La visió de la Naturalesa assolida pels infants d'avui és més agradable a l'esperit i té més força de realitat que la visió de catàleg que ens donaren a nosaltres els pedagogs del segle passat. Aquella visió de la Naturalesa a base d'exemplars dissecats, aquell espectacle de mort i desolació, ha estat substituït als temps d'ara per l'observació dels éssers naturals en llur propi medi, o sigui en plena Naturalesa, preocupant-se alhora dels processos vitals i de llurs circumstàncies ecològiques.

A les nostres classes de l'Institut-Escola hem aprofitat la llibertat de mètode, que constitueix la seva característica, i tot d'un cop hem fet l'aplicació d'aquest criteri modern. Hem volgut, d'acord amb l'esperit del nou centre, que els nostres deixebles facin l'observació acurada dels éssers naturals més comuns per tal d'arribar, a través d'una experimentació escollida, a la comprensió dels problemes de la vida. Diré alguns mots sobre la metodologia adoptada.

L'assaig fet aquest curs — en una gran part seguint les normes de l'Institut-Escola de Madrid, on passàrem quatre anys — es refereix als alumnes dels dos primers graus de batxillerat, amb els quals comença la nostra tasca.

Totes les lliçons que hem fet han tingut un caràcter purament pràctic. Hem proposat cada dia de classe un tema d'observació: un animal, un mineral o una planta. Davant l'alumne hem posat un o més exemplars de l'ésser objecte de l'estudi, hem procurat que els nois

fessin un dibuix dels detalls més notables i hem escoltat amb tota l'atenció possible llurs observacions i preguntes. El món de la curiositat infantil és inescotable. Els infants estan en condicions d'observar i adonar-se de moltes coses que els grans no veuen o no poden veure perquè la càrrega de prejudicis que porten damunt és massa feixuga. El professor davant les observacions dels nois, no té més missió que encarrilar la discussió i fixar, remarcant-les, totes aquelles dades que són característiques de l'objecte d'estudi. — El noi trasllada al seu quadern amb tota llibertat tot el que li ha semblat més interessant, tot el que, per ésser observat per primera vegada a la vida, arriba a creure que ha estat descobert per ell, i en realitat ho ha estat. Quina sèrie de coses han estat observades! Una nena de dotze anys descobrí que la margarida no era una flor, sinó una agrupació de flors, i féu un dibuix demostrant-ho; un altre noi d'esperit de naturalista em conta sovint tot el que veu fer als insectes que cria en el seu terrari, i d'altres n'hi ha que fan dibuixos molt més fidels i artístics que els de la major part de llibres de text que *pateixen* altres infants de la mateixa edat... Cal renunciar a l'enumeració de troballes fetes pels nois, perquè elles omplirien massa espai i distreuriem potser massa el lector.

No hem seguit cap ordre sistemàtic en la presentació del tema d'observació. Per a les plantes únicament hem hagut d'adaptar-nos a la data de la seva floració i alguna d'elles l'hem tornat a veure en fruit i àdhuc l'hem plantat en un test per seguir tota la seva evolució.

Hem visitat sovint l'Aquàrium i la Col·lecció zoològica, gràcies a les facilitats que ens han donat els directors de les respectives instal·lacions. Heus ací una sèrie de temes d'estudi que han omplert de satisfacció als nostres deixebles. Finalment hem fet nombroses excursions que ens han donat material convenient per a moltes lliçons que han tingut un major interès per ésser recollits els exemplars pels propis alumnes. En lliçons successives, i procurant variar sovint els temes, s'ha fet la monografia d'algunes plantes: taronger (en flor i fruit), ametller, nadala, violer, eucaliptus, xiprer, viola boscana, jacint, botó d'or, lilà, falsa acàcia, boca de dragó, lliri de Sant Antoni, ginesta, etc. De Zoologia s'han estu-

diat a classe: la papallona, la reineta i el cap-gros i s'ha seguit l'evolució d'aquest darrer en granota. Les nostres freqüents visites a la Col·lecció Zoològica han permès estudiar el cangur, la foca, l'elefant, el dromedari, el lleó, etc., i les visites a l'Aquàrium han donat als nois una idea clara respecte a la vida aquàtica i ha permès de fer dibuixos (alguns molt perfectes) de les principals espècies de peixos, actínies, estrelles de mar, corallaris, etc. De bell antuvi la part referent a Geologia ha estat més reduïda per raons fàcils de comprendre. No obstant han estudiat alguns minerals, calcita, guix, galena, etc., han dibuixat fòssils recollits en el curs de les excursions i han pres nota de totes aquelles consideracions de caràcter paleogeogràfic que han pogut observar en aquestes. — Amb tots els detalls observats el noi ha fet dia a dia el seu resum. La col·lecció completa d'aquests resums és un treball d'una vàlua enorme per a la formació personal. En anys successius s'anirà completant el cabal de coneixements i vindrà un moment en què el noi mateix estarà en condicions de fer la síntesi, aquesta síntesi que com a plat fort i indigest era servada tota d'un cop en aquells *Institutos Nacionales de Segunda Enseñanza* amb uns programes *standard* que Callejo i els seus assessors es treie-

ren del cap per a tortura de les criatures.

Sense exàmens ni estimulacions d'aquest tipus nosaltres venim fent la nostra tasca. Algú ens ha objectat que no comprem com podem mantenir la disciplina. Molt fàcilment! No hem hagut mai d'utilitzar cap sistema coercitiu ni acudir a càstigs. El reglament nostre els prohibeix. Els nostres deixebles tenen una llibertat màxima que els permet desenvolupar llur esperit i manifestar llurs aficions. Ells saben — perquè els ho ha dit moltes vegades l'il·lustre doctor Estalella — que a l'Institut-Escola vénen per a jugar i que de quan en quan tenen una classe per a descansar... Així ha estat possible que els nostres deixebles anessin un bon dia al Museu de Ciències Naturals a fer, per encàrrec meu, un treball. Anaren sense l'acompanyament de cap professor i tornaren, tal com se n'anaren, amb el major ordre. I ara una anècdota: El pare d'un noi li demanà: ¿I com és que heu marxat amb ordre i sense fer soroll? — Contesta de l'infant: Doncs, perquè ens han donat tota la responsabilitat... (Bella contesta plena de sentit de consciència en un noi de dotze o de tretze anys.)

I tantes coses podria contar-vos, lectors...! Prefereixo callar i repetir-vos la invitació del doctor Estalella: Vingueu a veure'ns!"